

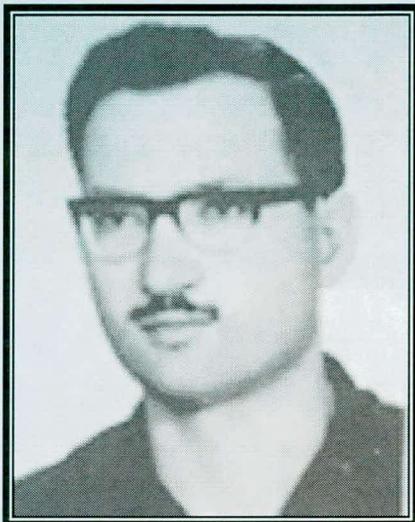

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

סמל יעקב אגרסט ז"ל

בן מלכה ונחום

נולד בתל אביב

בתאריך כ"ג בסיוון תרצ"ה, 27/6/1935

התגייס בדצמבר 1953

שרת בחיל השריון

נפל בעת שירותו

בתאריך ט"ו בתשרי תשל"ד, 11/10/1973

נקבר בהר הרצל

אזור: ה חלקה: 2 שורה: 1 קבר: 8

הותיר אחריו אישה, שלושה בנים ובת,

אם ושני אחים

בן 38 בנפלו

קורות חיים

יעקב, בן מלכה ונחום, נולד ביום כ"ג בסיוון תרצ"ה (27.6.1935) בתל-אביב, כבן בכור להורים דתיים מעוטי אמצעים. המשפחה בת חמש הנפשות הסתופפה בדירה צרה בדרום תל-אביב, אשר שמשה לאביו החייט גם כבית מלאכה. יעקב למד בבית-הספר העממי-דתי "תחכמוני" והיה תלמיד טוב וספורטאי מצוין. הוא היה נער יפה נפש וחביב על חבריו. כשהיה בכיתה ו' הצטרף לתנועת בני-עקיבא ונשאר חבר התנועה עד תום לימודיו התיכוניים. אחרי שסיים את לימודיו בבית-הספר העממי, למד במדרשת "נעם" בפרדס-חנה.

יעקב גויס לצה"ל בתחילת דצמבר 1953. הוא הצטרף לגרעין נח"ל של תנועת בני-עקיבא ושירת בטירת צבי. עבר קורס מ"כים ובסוף תקופת שירותו הסדיר היה מ"מ בכפר דרום.

בסוף מאי 1956 השתחרר יעקב מהשירות הסדיר בדרגת סמל וחזר למדרשת "נעם" כמדריך חברתי למשך שנה. עם תום השנה עבר יעקב לירושלים ולמד באוניברסיטה העברית גיאוגרפיה וספרות עברית וסיים

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

את הלימודים לתואר הראשון. כדי לממן את לימודיו עבד במחלקה לתרבות תורנית שבמשרד החינוך והתרבות. בעבודה זו הגיע להישגים מעולים והצטיין ביכולתו ליצור קשרי עבודה ויחסי חברות טובים. הליכותיו הנעימות היו לשם דבר וכל מי שבא עמו במגע, עמד מיד על אישיותו החביבה. תוך שנים מספר הגיע לדרגת מפקח במשרד החינוך. בשנת 1961 נשא יעקב לאישה את חברתו יהודית וברבות הימים נולד להם בן - מתניה, בת - נסיה ותאומים - נחום ובן-ציון. במסגרת שירותו במילואים הוסיף יעקב והשלים בשנת 1959 קורס מש"קי זחל"ם. במחצית שנות השישים נשלח עם משפחתו, מטעם תנועת בני-עקיבא, לרכז את פעולות התנועה בהולנד והישגיו שם היו מרשימים. כשעשה בהולנד פרצה מלחמת ששת-הימים ולדאבון לבו צווה להישאר בהולנד. שנתיים לאחר שחזר עם משפחתו ארצה נשלח שוב במסגרת התנועה לדרום-אפריקה. הוא הפסיק את שליחותו כשנפטר אביו, משום שחובתו כבן לאמו לא התירה לו להישאר במקום שליחותו. עם שוב המשפחה ארצה כבר לא נמצא לה מקום בדירת שני החדרים בירושלים. התאומים נולדו בדרום-אפריקה ויעקב טרח ושקד עד שהצליח להתקין את הדירה לצורכי המגורים של המשפחה שגדלה. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים נקרא יעקב לשירות והוא מיהר להצטרף ליחידתו שנשלחה לקרב בסיני. בא' דסוכות, ט"ו בתשרי תשל"ד (11.10.1973), נכנסה יחידתו לקרב נגד חיילי קומנדו מצרים בין בלוזה לקנטרה, ובקרב זה נפגע יעקב ונפל. הוא הובא למנוחת-עולמים בהר-הרצל. השאיר אחריו אישה, שלושה בנים ובת, אם ושני אחים. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל-ראשון.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקד הגדוד: "יעקב ז"ל אמנם לא היה איש מלחמה, אך מת במלחמה מות גיבורים, בעת שהסתער בזחל"ם הסמג"ד קדימה. יחד עם הפלוגה שהייתה אתם, חסלו את כל חיילי הקומנדו המצרים, דבר שגרם במישרין לצמצום פעולות הקומנדו המצרי לאחר מכן. יעקב ז"ל היה יקר לכולנו, שקט וצנוע בהליכותיו, מסור וחרוץ בתפקידו, עוזר ומסייע לחבריו ועושה כל המוטל עליו ללא דופי ומבלי להשמיע כל תלונה. אדם מאמין, אשר גם בעתות המלחמה מצא עת להתפלל ולהתייחד עם הבורא ודקדק במצוות".

משפחתו של יעקב, ידידיו וחבריו במשרד-החינוך הקימו קרן להענקת פרסים בלימודי היהדות להנצחת זכרו.

מחנך סגן מנהל מרכז 128

סמ"ר יעקב אגרסט ז"ל

נולד להוריו נחום ומלכה בתל-אביב בשנת 1935. למד בבית הספר היסודי "תחכמוני" ובמדרשת "נועם" בפרדס-חנה.

לאחר חברות קצרה בצופים הדתיים, התגייס לנח"ל עם גרעין "גאולים" של בני-עקיבא, שהופנה למירת-צבי. סיים קורס מכ"ים, ואחרי השחרור מצה"ל הדריך שנה במדרשת "נועם", ולאחר מכן עלה לירושלים. למד ספרות וגיאוגרפיה והתחיל לעבוד במחלקת הפיקוח על הגדנ"ע במשרד החינוך. רוב שנותיו עבד שם במחלקה לתרבות תורנית, והגיע לדרגת מפקח.

הוא התחתן עם יהודית בהיותו בן 26, ושהה ארבע שנים בשליחויות של בני-עקיבא בהולנד ובדרום אפריקה.

במבצע-קדש השתתף כאיש-מילואים, ולאחר מכן היה עם הגדוד בכל פעולותיו ומלחמותיו.

יעקב נהרג ב-11.10.73 מפגיעת פגז בזוקה בשעה שנמצא בזחל"ם הסמג"ד בהסתערות על פלוגת קומנדו מצרית.

הניח אשה וארבעה ילדים — מתניה, צפיר, נחום ובן-ציון.
(ה'ש"ל)

בשעה 07.00 יצר הכוח של בוגו (הסמג"ד), שכלל את פלוגות מ' ו-כ' ומחלקת מרגמות, מגע עם הקומנדו המצרי באיזור סבוך על שפת הביצות. לבוגו היה ברור, כי לפניו כוח קומנדו רגלי, העלול לברוח לביצות ואז היתה נמנעת האפשרות להמשיך במירדף מן הזחל"מים, לכן פקד על הסתערות מיידית, כשהוא מפנה את הזחל"ם שלו לכיוון האויב וקורא בקשר "אחרי!". זחל"ם הסמג"ד נפגע בפגז של בזוקה. הכוחות המשיכו בהסתערות ובסיוע מחלקת-המרגמות השמידו את כל פלוגת הקומנדו, שכללה 60 לוחמים (57 הררי גים ו-3 פצועים שבויים).

בקרב זה איבדנו את הסמג"ד, קצין-החימוש ו-6 לוחמים נוספים. וכן היו לנו 4 פצועים. בדיעבד מצאנו, שחיסול פלוגת הקומנדו המצרי בשלימותה השפיע קשה על המצרים ובגזרחנו לא היו עוד פעולות קומנדו בעורף.

יום ו', 12 באוקטובר 1973

החטיבה עומדת יפה במשימותיה. למרות אבידות יום-יומיות בטנקים ואנשים, התייצב קו-הבלימה שלנו. טכניקות-הלחימה שנכפו עלינו השתכללו, השליטה בקו ובשטח העורפי בידיים נאמנות. השאלה — מה יהיה הלאה?

וההתארגנות ללחימה עקשנית. יש חילופי אש טנקים והרבה הרעשות ארטילריות. פלוגות כ' ו-מ' עברו "חוייה" של תקיפה אווירית. תירגולת הנ"מ. פעלה. לא היו נפגעים, למרות שהיינו בשטח פתוח. לעומת זאת יש לנו בסימן-שאלה הפלה של "מיג". הפעילות האקטיבית, פרט להתבצרות, מוגבלת עדיין לסריקות בשטח האחורי של קו-הבלימה. הבטחת חניוני-הטנקים והקו הקדמי בלילה. ביום ג' תפסנו חוליית-תצפית מצרית של 3 אנשים. זוהי ההוכחה הראשונה לתכליתיות הפעילות בעורף קו-הבלימה.

יום ה', 11 באוקטובר 1973

בליל ה-10—11 באוקטובר היה הגדוד רובו ככולו במארבים בקו העמדות הקדמי. בשעה 03.00 היתה תקיפה מצרית מוגבלת על תעוז "יורם" שנהדפה, אך התגלתה מאוחר יותר כפעולת-הסחה.

בשעה 04.00 תקף כוח-קומנדו מצרי שיירת תחמושת ודלק של גדוד 126 בשטח האחורי ופגע במיכלית-דלק ומשאית תחמושת. עם אור ראשון, בעודנו פרושים במארבים, קיבלנו פקודות לסריקה ומירדף אחרי הקומנדו משני צידי ציר "עלקה".

פרס שנתי ע"ש יעקב אגרסט ז"ל

במלחמת יום הכפורים נפל גם יעקב אגרסט ז"ל.

יעקב ז"ל היה חבר בני-עקיבא ותיק, ושירת בנח"ל במסגרת גרעין „גאולים“ — טירת-צבי. במסגרת זו הגיע לפקוד כשעל חניכיו נמנים חברי „איתנים“ בכפר-דרום. במשך שנים רבות עבד במחלקה לתרבות תורנית במשרד החנוך והתרבות והגיע למעמד של עובד בכיר. בעבודתו זו סייע רבות לפיתוח מועדוני נוער בעיירות עולים. שמח לעזור לחברי הקה"ד שפנו אליו במסגרת תפקידו. פעמיים יצא בשליחות בני-עקיבא: לגולת הולנד ודרום אפריקה. השאיר אחריו אלמנה וארבעה ילדים רכים.

מתוך רצון להנציח את זכרו הוקמה קרן הנושאת את שמו, והוחלט על הענקת פרס שנתי שיינתן כהערכה על תרומה להדרכה וחינוך בתחום התרבות התורנית. מקבלי הפרס לראשונה היו משה בן-צבי מ„סער“ ומיכאל פרלמן, איש יבנה. בין כסה לעשור חולק הפרס, במעמד חגיגי בירושלים. נכחו רבים ממקוריי זכרו של יעקב אגרסט. נאמרו דברי אזכרה והוקראו נימוקי חבר השופטים (פרופ. נחמה ליבוביץ, הרב חיים דרוקמן, סגן ראש עיריית ירושלים מר יוסף גולדשמידט):

מיכאל פרלמן תרם ליצירה התרבותית תורנית ולחינוך מבוגרים בתחום היהדות וערכיה: א. מפעל חיים על חקר והפצת טעמי המקרא מ' פרלמן עושה ללא לאות בחקר טעמי המקרא לגופם ומצר מקומם בפרשנות המקרא. במשך עשרות בשנים פרסם שעורים בכתב ובשירור ומחקרים בטעמי המקרא והרביץ תורה זו במוסדות לימוד ומחקר, בהשתלמות מורים, באוניברסיטאות ובחוגים רבים בהתיישבות וגם בציבור הרחב במדינה ובתפוצה. בפעולה חלוצית זו הביא למודעות ולעניין בתחום תרבותי יהודי רב ערך.

ב. עיצוב הדרך החינוכית של הכשרות חלוציות

למ' פרלמן חלק רב בעיצוב הדרך החינוכית-יהודית של מפעל ההכשרה של בני-עקיבא מארצות-הברית בארץ. מפעל זה, שמר פרלמן היה מראשוני מדריכיו-מחנכיו, מקיף כיום כ-6 קבוצות נוער כל שנה. אלה משמשות כעתודה של מדריכים-מחנכים וכמפיצי רעיון העליה וההגשמה. רבים מאלה אף הגשימו בעצמם ועלו ארצה ובחלקם גם הצטרפו להתיישבות העובדת הדתית.

במשך כ-15 מחזורים הטביע מיכאל פרלמן את חותמו על טבעם ואופים החלוצי-יהודי של גרעיני החכשרה.

משה בן-צבי, הוא חלוץ פעילותם של בני המשקים למען אזורי המצוקה. למעלה מעשור שנים, התמסר בהתנדבות שלמה לעבודה חברתית-יהודית למען ישובי המצוקה שבאזורו. פעילותו הקיפה את ההוויה הרוחנית והחברתית לתחומיה השונים.

מאז תשל"ד מלווה מ' בן-צבי את פעולת ההתנדבות והשרות הלאומי שבנתיבות. מאז תשל"א הוא מתכנן את עבודתן של המתנדבות, מקיים מעקב אחרי הפעילות שלהן ומתמיד בקשר אישי איתן לגבי בעיותיהן וצורכיהן בעבודה.

מ' בן-צבי נאבק בקבוץ הדתי על כינון גרעין „עורר“ — בנות משק למען אזורי מצוקה. עם מיקום הגרעין הראשון בנתיבות הוא מלווה והוא שותף להתארגנותו, לתכנון פעולותיו ומהלכי העשייה שלו. בזכותו התבסס והתפתח סניף בני-עקיבא בנתיבות, קמה ספריה תורנית (במועדון בני-עקיבא), התארגן בית-כנסת לנוער ולצעירים ונוסדה קרן מלגות להמשך לימודים במוסדות תורניים על-יסודיים ואקדמיים.

כל פעלו של מר בן-צבי למען ישובי המצוקה נעשה בהתמדה ללא לאות ובצנעה כל השנים, ויש לראות בהתנדבות חלוצית זו מפעל חיים חראוי לשמש דוגמא ומופת.

דברי תשובה של משה בן צבי

בשעה שנודעה לי שזכיתי לקבלת פרס ע"ש יעקב אגרסט ז"ל לשנת תשל"ה הרגשתי היתה מעורבת: „שמחתי“—„התלבטתי“. „שמחתי“ — זו שמחת היחיד על הערכת הרבים את מעשיו, ואין כל אדם זוכה לראות בהערכת הרבים את פעלו, ואילו אני „זכיתי“.

„התלבטתי“ — כי בקבלת פרס זה אני מעמיד עצמי בצל הכבוד והפרסומת וזו כניעה מסוימת ליצר האדם. אולם לאחר מחשבה שניה החלטתי לקבל בלב שלם ובנפש חפצה את הפרס ע"ש יעקב אגרסט ז"ל. הטעם לכך, כי חשיבות יתירה חייבת להיות נודעת ברבים לעבודה למען ייערות הפיתוח. יש לעודד ולפרסם את משימת-העל — לקום להשתתף בבניית הקהילות, אשר כמו בערי ישראל החדשות בעזרת השוכן בציון. ו„תודה“ על כך.

בקבלת פרס זה אני משתף גם את כל היחידים, בכל אתר ואתר, אשר עושים עבודת נמלים במלאכת מצוה זו. כי בהן — בהקמת-ובהעמקת-התשתית התורנית, הרוחנית, החברתית והכלכלית של עירות הפיתוח — תלוי עתידה של מדינת ישראל. כאן קיים המבחן. פריחת הקהילות הללו היא אשר תקרבנו בדרך לפעמי הגאולה.

בשעה זו האויב זומם להשמידנו. אנו לשלום נדבר, המה — למלחמה. ובעיות הבטחון מטרידות. אולם המאורעות האחרונים בשנה האחרונה למדונו כי בעזרה הממשית לעיירות הפתוח אנו ממלאים משימה בטחונית-לאומית ממדרגה ראשונה.

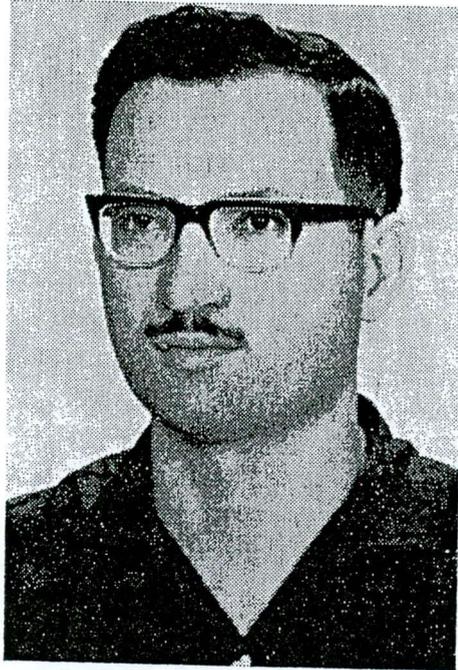
התפקידים בשטחי הקהילה והחברה מרובים מאד — מעשי צדקה וחסד מחד, וחנוך הדור הצעיר לאהבת ה', הארץ והעם — מאידך. יש לעמול ולפעול רבות, לרכוך הפערים והנגודים בין העדות, בין המעמדות, בין אבות ובנים, ובין איש לרעהו. יש להגביר את הזיקה ההדדית, ולחזק את התודעה החברתית בקרב עמך ישראל. יש לעשות זאת ע"י נתינת יד ביד, כתף בכתף, וזאת על מנת שברבות הימים יסייעו הם לעצמם, ויחזקו „הם“ — יחד עמנו — את גלי העליה החדשה והגדולה, אשר בעזרת השם, תגיע אלינו בקרוב. נקרא לרבים מהישוב הותיק להתישב בעירות הפתוח. ונקרא לישובים והקבוצים השכנים להחלץ, לעזור ולבסס את הקהילות הללו, וכל שיבוא לסייע — יסתייע — וכל שיתמיד לסייע, יסייעו לו מהשמים.

אני רואה סמליות רבה ב„שותפות“ הפרס ע"ש יעקב אגרסט ז"ל, עם החבר מיכאל פרלמן, איש קבוצת יבנה וזאת — על עבודתו המקורית בהוראת „טעמי המקרא“ ועל מסירותו והתמדתו הנאמנה בחינוך ובהכשרת הנוער העולה מהמערב. הסמל במעמד המשותף הוא מזוג הגלויות — כולנו נקראים לאמץ כוחותינו הנפשיים לשבת אחים יחדיו, ממזרח וממערב.

ולבסוף — פרס זה ניתן לזכר יעקב אגרסט, אשר התמסר לחינוך התורני במדינה. ואשר באישיותו גלם את הטוב והיפה בעיני אלקים ואדם. יעקב הנו חלל מלחמת יום הכיפורים. בימים אלו אנו מהרהרים על מה שהתרחש עלינו מיום כיפורים שעבר עד יום כיפורים זה, ההולך וקרב. ביום הקדוש נזכור ביחד עם נשמת המנוח את זכר כל הנשמות הקדושות והטהורות, אשר מסרו נפשם על קדושת העם והארץ. נתפלל ונעתר לשוכן מרומים, כי בזכות הקדושים והטהורים, ובזכות הכוונות הטובות והמעשים הטובים של כל בני תמותה על פני האדמה נזכה לראות במהרה בגאולה השלמה.

יעקב אגרסט הי"ד

בן ציון לנדאו:

לדמותו

"הצבי ישראל על במותיך חלל, איך נפלו גבורים" — קשה עד מאד לבוא ולכתוב לזכרו של יענק'לה כמי שהיה ואיננו עוד. לנגד עיני נישאת דמותו הנאצלה כפי שראיתיו עוד לפני חודשים ספורים... ואילו עתה במקום כל זה גותרו זכרונות, תמונות ומכתבים... היה חבר יקר ואיננו... אנסה להעלות בשפת העט הדלה מעט מזכרונות הילדות, טרם הגיענו לכתלי המדרשיה.

היכרותנו ופגישתנו הראשונה היתה בסניף בנ"ע בהיותנו כבני עשר שנים. יעקב למד בביה"ס תחכמוני שהיה מרכז לתנועת הצופים הדתיים, ובכל זאת מצא את דרכו לבני-עקיבא. מאחר וגרנו בקרבת מקום נהגנו לעשות את דרכנו במשותף הלוך וחזור. פעמים רבות הקדים יעקב לבוא ועלה לבית הורי, עליהם התחבב ביותר בשל הופעתו, נימוסיו והליכותיו.

ביתו של יעקב היה בית דל שהעניק לבאיו פינה חמה ומאירת פנים. אביו ר' נחום ז"ל טרח ועמל רבות לפרנסת המשפחה, ולבד מעבודתו בדאר ישראל עסק במלאכת החייטות שעות רבות אחר תום יום העבודה. האם, מרת מלכה תבל"א, הסתפקה מאז ומתמיד במועט שבמועט כדי שלילדים יהיה יותר. אשה חלושה ושברירית שהשכילה לכלכל את בני ביתה ותמיד שפתיה מדובבות תפילה. תמיד קיימה את "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה" וזכתה ל"קמו בניה ויאשרוה, בעלה ויהללה".

יחס זה אל האם מובע באחד ממכתביו של יעקב בו כתב לי על אי הצטרפותו ליחידת צנחנים. וכך כתב: "...אני עשיתי זאת בגלל עוד סיבה והיא: מצב הבריאות של אמי קבלנו בגדוד נעלי צנחנים גבוהות עם סוליות קרפ. כשאמי ראתה את זה כבר אי-אפשר היה להכיר אותה".

במשך השנים נקשרה בינינו ידידות אמת שהלכה ונתהדקה. פעמים רבות עשינו
האחד בבית חברו, וכדי שלא יצטלבו דרכינו, הלכנו במסלול קבוע דרך רחובות
וחצרות, כך שתמיד יכולנו להפגש בדרכנו.

עיסוק מיוחד מצאנו לנו לימי החופש. יעקב ז"ל גר בשכנות לבית המשפט.
בעיתות הפנאי נהגנו לבלות בהאזנה למשפטים שונים, עד שרכשנו בקיאות בפסקי-
הדין של שופטים מסויימים בהתאם לנסיבות.

גם בלימוד תורה לשמה עסק יעקב מגיל צעיר. באותם שנים היה יוצא ובא בבית
משפחת אגרסט יהודי ערירי תלמיד-חכם, אשר שימש מעין "מלמד" לבני המשפחה.
לא אשכח באיזו שמחה הצביע יעקב על הש"ס אותו קיבל מה"מלמד" בשכר התמדתו
והצלחתו בלימוד תורה.

* * *

חלפו שנים ויחדיו עברנו כבדת דרך ארוכה. תחילה על ספסל הלימודים במדרשה,
ולאחר מכן שרות צבאי במסגרת הנח"ל. הריחוק הגיאוגרפי לא ניתק את הקשרים
בינינו. בעת השליחות בהולנד ודרא"פ המשכנו להתכתב. בכל פעם שעליתי ירושלימה
נכנסתי לבקרו במקום עבודתו.

לאחרונה נפגשנו בביתו המורחב, שכה הרבה טרח ועמל בשיפוצו. בפגישה זו
סיפר יעקב ז"ל על טיול שערך עם בנו הבכור מתניה נ"י לרמת הגולן ועל הפיצוי
שהבטיח לבתו נסיה שתחי' לבקרנו בסעד. ביקור זה כבר לא התגשם. במקומו נשארנו
אבלים, כואבים ודוממים.

בלבנו פנימה נצור זכרו של יעקב לעד. ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך.

אליהו רוזנהיים: **יעקב**

יעקב אמר שירה.

את שירתו לא כתב כי אם עשה והגשים. הוויתו הפנימית היתה כה נמרצת עד
שלא יכולת שלא לחוש מיד את עצמת חיוניותו. הוא ידע את דרך המאבק התקיף
מבלי לזנוח את הצניעות והחמלה. כאבו של הזולת הגיע אליו מבלי שהלה צריך היה
אף להרים את קולו. הוא נענה בטרם נקרא, הושיט את ידו לקול קריאתו הפנימית
בלא שנוקק לצו חיצוני.

החן המעודן שהיה נסוך עליו לא מש ממנו בשעות מסה כבעתות שמחה. הליכותיו
היו ישרות וגלויות כפי שהילוכו היה תמיד זקוף.

עזה היתה אמונתו של יעקב. די היה לראותו עמל, לעתים עמל קשה, לביסוסה
של המשפחה. נאבק להשלים את הדרוש ומעולם לא רטן. להיפך, נתקיים בו המאמר
"איזהו עשיר — השמח בחלקו". לא אחת תמהתי מאין שאב את כוחו הבלתי-מתפשר
להסתפק בחלקו בשמחת-אמת זו. לא היה בהסתפקות זו משום פסיביות, כי לוחם היה
האיש. בפיו היה "ברוך השם" שגור בלי שמץ של מליצה, אלא מתוך תודה על כל
שוכה בו.

מקום מרכזי בחייו תפסו יהודית והילדים. החיוך הדקיק אשר דומה שמעולם לא
סר מעל פניו היה הופך לאור קורן בדברו בהם. את מיטב הגיגיו ומעשיו השקיע
בהקמת בית כרוחו ובקידום רווחתם של בני המשפחה.

תמיד אזכרנו תוך כאב צורב על הליכתו ללא עת, אך דמותו האצילית ושופעת
החמימות תשמר בלבי כאוצר יקר.

הרב אליהו בן-שלמה: יעקב אגרסט ז"ל

"ויעקב איש תם יושב אהלים" — תרגם אונקלוס מלשון תמימות, שלמות: "גבר שלים משמש בית אולפנא". ורש"י פירש: "כליבו כן פיו, שאינו חריף לרמות". כשלם בישרותו, כליבו כן פיו, אוהב תורה וחפץ בקרבתה, שש להפיצה ו"משמש בית אולפנא" — כך הכרנו את יעקב אגרסט ז"ל.

חברים היינו כחצי יובל שנים; כבר בהכרות ראשונה נתעוררה חיבה אליו. גישתו ישרה ופתוחה, לבבית ומלווה בחיוך נעים, המעודד להתקרבות. במהרה ניכר מקומו בחברה: רצוי בכל חוג, נבחר לכל תפקיד, חבר לכל רעיון טוב, גלהב לדבר שבקדושה — ואהוב על הכל.

חיי הפנימיה במדרשיה הם אבן-בוחן לכל תלמיד. ארבע שנים של חיים משותפים, בנסיבות שונות ומגוונות, משקפות היטב את דמותו האמיתית של האדם. לא פעם התאכזבנו מחבר כשנוכחנו בשעת נסיון שאין תוכו כברו. לא כן יעקב ז"ל: ככל שהרבינו להכירו — כן גדלה חיבתנו אליו, יותר ויותר הרגשנו שהוא הטוב שבתוכנו. איש מאתנו אינו יכול להזכר בו כשהוא מסרב לבקשה, או נמנע מלסייע או "לעשות טובה". איש מאתנו אינו זוכר את יעקב אִי-פעם כשהוא כועס (הס מלהזכיר פוגע, צועק או מעליב). ולא שהיה אדיש לעול, אדרבא, תמיד היה מאלה שאיכפת להם. אלא שאת מקום הכעס על עוולה מילא תימהון, ועל אי-הגינות היה מגיב בפלי-אה "איך אפשר לנהוג כך" ?!

עליו היה ומשמח — יחד עם זאת צנוע ועניו. מעולם לא התנשא על אדם ומעולם לא הבליט מעשה טוב שעשה. הכל נעשה בפשטות ובטבעיות. הרי שטיפל במשפחה ירושלמית חולה ומוזנחת, בת נפשות הרבה. הוא דאג לתמיכה כספית והביא מדי פעם בגדים ופריטים, עודד את רוח ההורים ושימח את הילדים. כל זאת עשה במשך שנים. במסגרת עבודתו ב"מחלקה לתרבות תורנית" היה מעסיק אנשים כמרצים ומורים. ודאי השתדל לבחור במוכשרים ביותר לתפקידם. אולם היו לו גם שיקולים נוספים: מתאמץ היה למצא אנשים שפרנסתם אינה מצויה. מבכר היה תלמידי חכמים ומשתדל לאפשר להם למצא כר לכשרונותיהם, לזקוף את קומתם ולפתח את אישיותם. כך היה גומל חסדים בעקיפין ובדרך כבוד — אך על כל זאת לא שמעתי אלא אחרי שנפטר מן העולם.

את יסודות חינוכו והשקפותיו קבל בבית הוריו, בתנועת הנער ובמדרשיה. הוא התקרב במיוחד אל רב המושבה פרדס-חנה הרב י. ז. דיסקין זצ"ל, שחיבבו מאוד. הקשר ביניהם נשמר עד פטירתו של הרב.

אמונתו היתה תמימה ושלמה, ויראת-שמים שלו, כדרכו, פנימית ושקטה, בחינת "הצנע לכת עם אלוקיך". זכורני שבתחילת שרותו בנח"ל הדתי, נתקל בבעיות הלכה-תיות שונות. לא תמיד סיפקוהו ההסברים שקיבל ואז התחיל להריץ מכתבים אל חבר בישיבה ובהם שאלות משאלות שונות, שהצד השווה שבהן היה הרצון הכנה לקיים מצוות כהלכתן אף בנסיבות קשות.

בשנת תשכ"ד היה (יחד עם חברנו הרב י. כהן ז"ל) מיוזמי הרעיון להוציא קובץ דינים תמציתי, שינחה את המתפללים במנהגי התפילות, הליכות ביהכ"ג, ועיקרי

הדינים למועדי השנה. כתוצאה מכך נולד הלוח "הליכות עולם". יעקב דאג להדפסת הגליונות הראשונים ולהפצתם ע"י ילדים בשכונתו. עתה נפוץ לוח זה, כידוע, במאות בתי כנסת ואלפים רבים נהנים ממנו זה שנים. ספק בעיני אם יש ביניהם מנין יהודים היודעים את חלקו של יעקב ז"ל בו. אף בפרסומים אחרים במסגרת המחלקה לתרבות תורנית נשאר יעקב, כדרכו, נחבא אל הכלים.

"יושב אהלים — משמש בית אולפנא". הרצון להגביר את לימוד התורה ולהפיצו בקרב שכבות העם הרחבות הביאו אל הרעיון להקים "כוללי אברכים" בערים ובעיירות הפיתוח. במסגרת זו מוקם "כולל" שלומדים בו אברכים נשואים; מיקומו של הכולל באזור פיתוח מזכה את האברכים בדירור זול ומרווח ובמילגה לצורך לימודי תורה — ועם זאת באפשרויות גדולות להפצת תורה ואמונה בין התושבים, שתלמידי-החכמים הצעירים חיים בתוכם. הרבה עבודה השקיע יעקב בביצוע תכנית זו והמפעל קם והיה. כמוכן, לא יחידי היה יעקב בעבודת קדש זו. אולם, שוב, חלקו נשאר עולם.

אולם היו דברים שלא נסתרו מעין איש שהכיר את יעקב. הבולטת ביותר בתכוונותיו: עשיר השמח בחלקו. בכל הנסיבות היה שמח, ומכל מצב מיצה את הטוב ביותר. מעולם לא נמנה בין העשירים, כלומר בעלי הממון, ופרנסתו היתה תמיד שלא ברווח — אולם שמח היה בחלקו. אם היתה הדירה צרה מהכיל — שמח בתכניות להגדילה. ואם כשהגדילה שקע בחובות — שמח כשראה דרך לפרעם. כשנסע לחו"ל בתור שליח — שש להרחיב את אופקיו ולהכיר את העולם, והיה מלא סיפוק שהוא ממלא תפקיד חשוב בטיפול בקהילות הגולה ובנוער-היהודי שם; וכשהתגעגע לארץ — היה מאושר שבקרוב ישוב. תמיד היתה לו סיבה להיות שמח.

מכתביו מחו"ל מלאים תאורי פעולות נרחבות לקירוב הנוער היהודי לארץ ישראל (ורבים רבים מחניכיו אמנם עלו ארצה, אגב טיפולו בקליטתם). הוא מוצא שפה משור-תפת עם חברי הקהילה בני כל הזרמים וההשקפות, קונה שבי את ליבם של יהודי הגולה ומתקשר אליהם. יחד עם זאת אינו שוכח את הוריו שבארץ ודואג להקל עליהם את קושי הפרידה והריחוק ממנו. בן הוא למופת, בעל ואב למופת. כל מאמץ למען משפחתו אינו קשה — והכל מתוך הרגשת עושר של השמח בחלקו.

שמח בחלקו ובוטח בה', זוהי מידת יעקב איש תם ובה מתקיימת המצווה "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים י"ח י"ג): "התהליך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו" (רש"י, שם). למרות שניתן לו להשתחרר מתפקיד קרבי — מפאת גילו ומצבו המשפחתי — סרב לעשות זאת ובאותה ישרות ושלמות שהדריכה אותו כל חייו נלחם בגבורה ונפל במלחמת יום הכפורים. כזה היה יעקב ז"ל בחייו וכזה היה במותו: "איש תם" — "גבר שלים".

על שכמותו נאמר (תהילים פרק ט"ו) "מזמור לדוד, ה'; מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך? — הולך תמים ופועל צדק ודבר אמת בלבבו. לא רגל על לשונו ולא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרובו. נבזה בעיניו, נמאס, ואת יראי ה' יכבד... עושה אלה לא ימוט לעולם". ופרש רש"י ז"ל: "אם ימוט — אין מוטה לעולם, אלא מתמוטט ועולה" — במהרה בימינו אמן.

מכתבו של מתניה נ"י אל אביו הי"ד

ג"ה ז' בשבט תשל"ג

אלא יקראוהו יעקב ז"ל
 דבא שמים, רשה ימה תלמי, ידיו אדם,
 עניו, לבין נפש, ומעודו נזקקים,
 קולק שקט אגלתי, קועתיק זקוקה, וטא ליק,
 אלהי אלהי פיית עב עסיבות את ב ויתק בעת
„ובאדתך צורית לנו את החיים“
 יאן, עצבות, קשי, ובצבות, מלויק אולטובל
 פינה ארבע
 בלאבין ובלבין נעטיק את אשכ התחלת, רק
 חלי שלטא נלכח למור ליק יא זאט פניק או פניק
 בעק דני המש כלה
 ככך עתה